

Utlåtande 2009: RVI (Dnr 327-2462/2008)

”Peng” inom dagverksamhet för äldre

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Ersättningssystem och nivåer för ”peng” inom dagverksamhet för äldre godkänns.
2. Kommunstyrelsen får i uppdrag att utveckla ett köhanteringssystem för dagverksamhet för äldre samt utarbeta anvisningar för köhantering.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del, under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar enligt ovan, följande

Stadsdirektören ges i uppdrag att utveckla och fastställa ett köhanteringssystem och besluta om anvisningar för köhantering i enlighet med utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Ewa Samuelsson anför följande.

Ärendet

Kommunfullmäktige har beslutat att valfriheten ska öka och att staden ska skapa förutsättningar för att ge invånare så stor valfrihet som möjligt. Inriktningen är att stadens verksamheter, organisation och arbetssätt ska anpassas för att möta stockholmarnas preferenser. Beslut om att valfrihet ska införas inom biståndsbedömda dagverksamheter den 1 juli 2009 fattades av kommunfullmäktige den 29 september 2008.

I föreliggande ärende föreslås att kommunfullmäktige beslutar införa ersättningsnivåer för biståndsbedömda dagverksamheter för äldre personer, en-

ligt nedan. Förslaget innebär inte någon förändring av nuvarande resursfördelningssystem till stadsdelsnämnderna för äldreomsorg.

Förslag till ersättning

Regiform	Demens	Social
Kommunal regi	490 kr/beslutad dag	448 kr/beslutad dag
Enskild regi	502 kr/beslutad dag	459 kr/beslutad dag

En jämförelse har också gjorts med hur ersättningen ser ut i några grannkommuner, se bilaga 2.

Ersättningen är framräknad utifrån kostnader och nivåer under 2007. De föreslagna ersättningsnivåerna bygger på genomsnittskostnaden för de olika inriktningarna (demens och social).

Jämförelser har också gjorts av de totala kostnaderna för dagverksamhet i staden för augusti 2007 och augusti 2008. Efter att justeringar gjorts för att antalet platser minskat mellan åren så redovisas en kostnadsminskning med 0,3 % mellan dessa år. Detta gäller totalt för staden vilket innebär att vissa verksamheter sannolikt har ökat sina kostnader och andra minskat.

För att ersättningssystemet inte ska innebära att en större höjning av ersättningen till utföraren ställer krav på beslut om färre timmar för enskilda brukare, men ändå innebära en rimlig balans mellan kvalitetshöjning och behov av årlig effektivisering är förslaget till ersättningsnivåer en total prisuppräkning med 2 % för åren 2008 och 2009.

Ersättningen avser kostnader för omsorgen och ersättningen som föreslås ska gälla för alla utförare. Ersättningen ska omfatta kostnaden för omsorgsin-satsen samt enhetens egen administration. I ärendet föreslås också att utföraren ska få ersättning för varje beslutad närvarodag från och med den dag den enskilde, enligt skriftlig överenskommelse (beställning), planerat att börja på verksamheten. Vidare föreslås att ersättning utgår 3 dagar med full ersättning efter avslutad insats. Dubbel ersättning kan erhållas om någon ny person börjar på verksamheter tidigare än dessa dagar.

Vidare har en jämförelse gjorts med andra kommuner avseende ersättning per närvarodag, se *bilaga 2*. Stadsledningskontoret konstaterar att både ersättningsnivåerna och verksamheten i dessa kommuner skiljer sig åt och är därför svåra att jämföra.

Hyror

Förslaget innebär att stadsdelarna hanterar hyrorna centralt för utförare i egen regi och för entreprenader.

Utöver ovanstående ersättning föreslås en schablon till privata utförare med 82 kr per närvarodag, för verksamhets- och lokalytor. En stadsdelsnämnd ska också ha möjlighet att ta ut en avgift på 82 kr per närvarodag för verksamhets- och lokalytor vid försäljning av plats i egen regi eller på entreprenad till annan stadsdelsnämnd. Vid försäljning till annan kommun kan den faktiska kostnaden tas ut.

Momskompensation

I ersättningen till privata utförare och entreprenörer ingår en momskompensation på 2,5 % för att täcka kommunala utförares möjlighet till momsavdrag avseende hyra, varor och tjänster. Procentsatsen grundar sig på andelen momsbelagda kostnader bokförda på dagverksamheter i kommunal regi 2007.

Resor

Kostnaderna för resor föreslås ska finansieras centralt på stadsdelsförvaltningarna. Förslaget bygger på svårigheten att räkna fram en schablonersättning för dessa kostnader, vilket i sin tur bland annat beror på resornas längd och olika personers behov av transportsätt över tid. Förslaget innebär att varje enskild stadsdelsförvaltning får besluta om hur beställning och samordning av resor på bästa sätt ska organiseras.

Enstaka platser

I ett valfrihetssystem ingår att få en mångfald avseende bland annat utförare. Det är därför av intresse att staden tecknar ett ramavtal även kring dagverksamheter för att stimulera en ökning av privata utförare.

Möjlighet att ställa sig i kö

Vid full beläggning på en dagverksamhet föreslås att det ska vara möjligt för den enskilde att ställa sig i kö, för att få en plats på önskad dagverksamhet. Ett köhanteringssystem liknande det som utvecklats för vård- och omsorgsboenden ska införas. Stadsdirektören föreslås få i uppdrag att utveckla ett köhanteringssystem och besluta om anvisningar för köhantering. Arbetet ska ske i samarbete med äldreförvaltningen.

Effekter av föreslagna ersättningsnivåer

Detta förslag innebär att alla utförare ska ges/få samma ersättning, bland annat för att skapa lika förutsättningar för alla regiformer samt för att äldre personer fritt ska kunna välja dagverksamhet. Det finns en ersättning för demensinriktning och en ersättning för social inriktning. Det har inte bedömts vara så stora

skillnader i insatsbehov hos enskilda individer, att det skulle kräva nivåbedömningar av samtliga personer med dagverksamhet. I förslaget konstateras att det finns olikheter i de ersättningsnivåer som gäller idag, men dessa är svåra att ta hänsyn till då det inte går att avgöra fullt ut vad ett högt pris beror på - hög kvalitet eller mindre effektiv verksamhet. Försök till sådana hänsynstagen skulle kunna innebära att idag effektiva verksamheter skulle missgynnas och mindre effektiva verksamheter gynnas.

För att kunna beräkna effekten av den föreslagna ersättningsnivån, har jämförelser genomförts på samtliga dagverksamheter i egen regi eller på entreprenad avseende nuvarande ersättning i förhållande till föreslagen ersättning. Av de 26 verksamheter som har en demensinriktning kommer elva att få en högre ersättning. Motsvarande siffra avseende social inriktning är fem av elva. Små verksamheter med plats för färre än 10 personer kommer i de flesta fall att få en lägre ersättning utifrån det förslag som presenteras i detta ärende. Det är inget som hindrar en liten verksamhet från samverkan med större eller en annan verksamhet för att skapa ökad effektivitet och ökad kvalitet.

Även om resursfördelningssystemet i sig inte förändras i och med valfrihetssystemet, kan nämndernas interna ekonomi påverkas på så sätt att en höjd ersättning till dagverksamhet jämfört med idag ger högre kostnader för stadsdelsnämnden och tvärtom. Detta blir å andra sidan alltid följden när en utförare får högre ersättning, oavsett om det beror på införandet av gemensamma ersättningsnivåer eller på att stadsdelsnämnderna höjer ersättningen för egen del. En kontinuerlig uppföljning bör göras för att följa utvecklingen av det nya systemet.

Bland verksamheter med demensinriktning är det 18 av 26 som har en hyra under 80 kr per beslutad närvarodag och bland verksamheter med social inriktning är motsvarande siffra sju av elva. Enligt ovanstående förslag ska stadsdelarna kunna ta ut den föreslagna schablonersättningen för hyra vid köp mellan stadsdelarna. Detta innebär att stadsdelarna kommer att kunna erhålla extra medel på vissa köp och minskade medel på andra.

Stadsledningskontoret avser att följa utvecklingen av resorna till och från dagverksamheterna. Det är svårt att i förväg se hur den enskildes valmöjlighet påverkar resandet. Störst roll kommer sannolikt kvalitet och inriktning få för den enskilde samt tillgången till en närliggande verksamhet. Få äldre önskar långa resor.

Index

Föreslagna ersättningar gäller från 1 juli 2009 till 31 december 2009.

Det index som använts hittills inom äldreomsorg (AKI) kommer att upphöra. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har i uppdrag att utarbeta rekommendationer för framtida prisindexering. Stadsledningskontoret följer detta arbete och återkommer med förslag till indexering av ersättningsnivån i samband med budget 2010.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret. Ärendet bygger på planering och analys i samarbete med flera parter. Ärendet har behandlats i Cesam.

Ärendet har remitterats till äldrenämnden samt till stadsdelsnämnderna Farsta, Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta och Södermalm. Kommunstyrelsens pensionärsråd informerades om ärendet vid sitt sammanträde den 9 december 2008.

Äldrenämnden ställer sig i huvudsak bakom stadsledningskontorets förslag till "peng" inom dagverksamheter för äldre. Äldrenämnden har inga synpunkter på ersättningsnivåerna i sig men hade gärna sett att staden genom "peng" borde ha öppnat upp för möjlighet till en mer flexibel dagverksamhet exempelvis vad gäller öppethållande. Äldrenämnden anser att stadsledningskontorets förslag till hantering och ersättningen för hyror och resor är bra. Äldrenämnden är också positiv till möjligheten för den enskilde att ställa sig i kö till önskad dagverksamhet då detta är en viktig del i ett valfrihetssystem.

Farsta stadsdelsnämnd anser att förslaget till "peng" inom dagverksamhet för äldre är positivt och instämmer i att kvalitet och inriktning sannolikt kommer att spela en stor roll för den enskilde i valet av dagverksamhet. Det är svårt att i förväg se hur den enskildes valmöjligheter påverkar resandet och det finns en risk att ansvaret att finansiera resor kan bli kostnadsdrivande. Nämnden ställer sig därför positiv till stadsledningskontorets intention att följa utvecklingen av resor till och från dagverksamheterna.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd har, under förutsättning att kosten är inberäknad i de nivåersättningar som föreslås, i allt väsentligt inget att invända mot förslaget till ersättningssystem avseende dagverksamhet för äldre. Nämnden ser dock med viss oro på hur den enskildes möjlighet att kunna välja dagverksamhet kan komma att påverka kostnaderna för resor, en post som redan idag är stor och som ligger utöver kostnaden för den biståndsbedömda dagverksamheten.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd har i stort inga synpunkter på ärendet. De föreslagna ersättningsnivåerna har nämnden inga synpunkter på. Däremot ser nämnden med viss oro på den omständighet att resekostnaderna ligger utanför.

I det fall flera äldre väljer dagverksamheter utanför stadsdelen kommer transportkostnaderna att bli högre.

Södermalms stadsdelsnämnd delar stadsledningskontorets uppfattning att förslaget om samma ersättning innebär att alla regiformer får samma förutsättningar att skapa dagverksamhet med god kvalitet. En annan uppfattning som nämnden ställer sig bakom är att det ska vara olika ersättningar för dagverksamhet med demensinriktning och social inriktning. Valfrihetssystemet kan komma att innebära en ökad profilering av dagverksamheter vilket kan påverka de äldres val av dagverksamhet så att resorna blir längre och dyrare. Kostnadsutvecklingen av resor måste därför noggrant följas upp. Nämnden uttalar också att även om samma ersättning utgår för alla regiformer borde den exkluderade reseersättningen kunna hanteras på ett lokalt, administrativt och effektivt sätt.

Mina synpunkter

Med införandet av valfrihet inom äldreomsorgens dagverksamheter tas ännu ett steg mot en äldreomsorg som präglas av hög kvalitet, inflytande, individualisering och trygghet. Utformningen av det stöd som ges, även i form av biståndsbedömda dagverksamheter, ska kännetecknas av valfrihet.

Valfrihetssystemet innebär att äldre, som efter biståndsbeslut beviljas dagverksamhet, ska kunna välja bland de dagverksamheter som ingår i valfrihetssystemet. Valet ska inte begränsas till viss stadsdel. Valfriheten gäller insats i enlighet med biståndsbeslut. Vid full beläggning på en dagverksamhet ska det vara möjligt för den enskilde att ställa sig i kö, för att få en plats på önskad dagverksamhet. Ett köhanteringssystem liknande det som utvecklats för vård- och omsorgsboenden ska införas.

I förslaget konstateras att det finns olikheter i de ersättningsnivåer som gäller idag, men dessa är svåra att ta hänsyn till då det inte går att avgöra fullt ut vad ett högt pris beror på - hög kvalitet eller mindre effektiv verksamhet. Försök till sådana hänsynstaganden skulle kunna innebära att idag effektiva verksamheter skulle missgynnas och mindre effektiva verksamheter gynnas.

Även om resursfördelningssystemet i sig inte förändras i och med valfrihetssystemet är det dock viktigt att kontinuerligt följa upp utvecklingen av det nya systemet, både ur verksamheternas och förvaltningarnas perspektiv.

Förutsättningarna för fast ersättning är goda vad avser dagverksamhet. Det har inte bedömts vara så stora skillnader i insatsbehov hos enskilda individer, att det skulle kräva nivåbedömningar av samtliga personer med dagverksamhet. Däremot är det nödvändigt att ha olika ersättningar för dagverksamhet

med demensinriktning respektive dagverksamhet med social inriktning eftersom grupperna är mindre och personaltätheten högre i verksamhet med demensinriktning.

För att få ett fungerande valfrihetssystem med konkurrens på lika villkor är det viktigt att de dagverksamheter som drivs i egen regi, i så stor utsträckning som möjligt, har samma villkor och förutsättningar som de privata utförarna.

Ersättningen ska täcka alla kostnader exklusive hyra och kostnader för resor. Resekostnader finansieras istället av stadsdelsnämnderna. I ersättningen till privata utförare och entreprenörer ingår en momskompensation på 2,5 % för att täcka kommunala utförarens möjlighet till momsavdrag avseende hyra, varor och tjänster. För privata utförare utgår en schablonersättning avseende verksamhets- och lokalytor. Vidare ska full ersättning utgå tre dagar efter avslutad insats, med möjlighet till dubbel ersättning om någon ny person börjar på dagverksamheten inom dessa dagar. Förslaget innebär inte någon förändring av nuvarande resursfördelningssystem till stadsdelsnämnderna för äldreomsorg.

Det är svårt att i förväg se hur den enskildes valmöjligheter påverkar resandet. Störst roll kommer sannolikt kvalitet och inriktning att få för den enskilde samt tillgången till en närliggande verksamhet. Få äldre önskar långa resor. Det är dock av yttersta vikt att stadsledningskontoret noggrant följer kostnadsutvecklingen av resor till och från dagverksamheterna.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Ersättningsnivåer i andra kommuner

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Roger Mogert* (s), *Yvonne Ruwaida* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande.

1. Föredragande borgarrådets förslag till beslut bifalles delvis.
2. Kommunstyrelsen får i uppdrag att utvärdera kösystemet för vård- och omsorgsboenden innan det blir modell för ett kösystem för dagverksamheter.
3. Kommunstyrelsen ska återkomma till kommunfullmäktige med förslag till kösystem för dagverksamheter.
4. Därutöver vill vi framföra följande.

En solidarisk äldrepolitik har fokus på att stärka äldres rättigheter enligt socialtjänstlagen och inte att främja intressen hos vinstdrivande vårdföretag. Kärnfrågan ur de äldres perspektiv är inte ett systemskifte enligt marknadens principer, utan möjligheten till en mer generös biståndsbedömning i den omfattning som äldre invånare behöver. Till och med äldreborgarrådet verkar nu inse att äldre inte vill resa långt och att det viktigaste därför är kvalitet, inriktning och närhet till en dagverksamhet.

Tyvärr har resursbristen inom äldreomsorgen tvingat fram en restriktiv biståndsbedömning där äldre har fått biståndsbeslut nedskurna och har hänvisats till öppna verksamheter. Utbyggnaden av sociala mötesplatser är positiv, men kan inte ersätta biståndsbedömd verksamhet för dem som har större behov. Det är också viktigt att staden tar ansvar och har tillräckligt antal medarbetare i de öppna verksamheterna, så att verksamheten inte står och faller med ideella krafter. Staden bör förtydliga stadens riktlinjer så att äldres möjlighet att faktiskt beviljas plats i tillräcklig omfattning i en biståndsbedömd dagverksamhet ökar.

Självklart ska äldre kunna välja önskad biståndsbedömd dagverksamhet inom ramen för rimliga kostnader. Vi ser därför fördelar med ett enhetligt pris för likartade inriktningar oavsett vem som driver verksamheten, vilket bör ordnas utan pengsystem. Resekostnaderna är ett bekymmer, eftersom de till och med kan överstiga kostnaderna för själva platsen. Med lägre resekostnader skulle äldre kunna beviljas fler timmar i biståndsbedömd dagverksamhet. Det är därför viktigt att dagverksamhet av god kvalitet finns i varje stadsdelsområde. Ett enhetligt pris måste kombineras med tydliga kvalitetskrav så att inte vinstdrivande företag ska försämra kvaliteten för att få ut sin vinst. Staden måste ta fram tydliga kvalitetskrav såväl för öppna som biståndsbedömda dagverksamheter oavsett regiform.

Det är viktigt att ersättningsnivåerna inte sänks i förhållande till dagens läge, vilket annars blir kännbart för små verksamheter. Mer än hälften av enheterna kommer att få lägre ersättning med det nya systemet. Uppräkning med endast 2 procent från 2007 års nivå kan medföra sänkt kvalitet, främst i små verksamheter för demenssjuka som inte klarar stora grupper. Det får inte heller bli så att resurskrävande brukare börjar betraktas som ”olönsamma”.

Vi anser att en utvärdering av det nya kösystemet inom vård- och omsorgsboenden ska redovisas innan ytterligare ett system införs enligt samma modell. I takt med att fler äldre bor kvar hemma och vårdas av anhöriga behövs fler platser i biståndsbedömd dagverksamhet med olika inriktningar. Vi har inget emot att staden inrättar en kö, men vill vi att våra äldre verkligen ska få en önskad dagverksamhet i närheten av sitt hem, måste antalet platser byggas ut. Stimulansbidrag bör därför införas.

De befintliga dagverksamheterna ska finnas kvar i kommunal regi för att säkra valfriheten. Ingen garanti ges av den borgerliga majoriteten för att få välja kommunal verksamhet i sitt stadsdelsområde. Det finns inga skäl att konkurrensutsätta väl fungerande kommunala dagverksamheter, annat än ökad vinst för vårdföretagen. Önskemål om privata utförare kan tillgodoses genom ramavtal om enstaka platser.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Ersättningssystem och nivåer för ”peng” inom dagverksamhet för äldre godkänns.
2. Kommunstyrelsen får i uppdrag att utveckla ett köhanteringssystem för dagverksamhet för äldre samt utarbeta anvisningar för köhantering.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande

Stadsdirektören ges i uppdrag att utveckla och fastställa ett köhanteringssystem och besluta om anvisningar för köhantering i enlighet med utlåtandet.

Stockholm den

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Ewa Samuelsson

Anette Otteborn

ÄRENDET

Kommunfullmäktige har beslutat att valfriheten ska öka och att staden ska skapa förutsättningar för att ge invånare så stor valfrihet som möjligt. Inriktningen är att stadens verksamheter, organisation och arbetssätt ska anpassas för att möta stockholmarnas preferenser. Beslut om att valfrihet ska införas inom biståndsbedömda dagverksamheter den 1 juli 2009 fattades av kommunfullmäktige den 29 september 2008.

I föreliggande ärende föreslås att kommunfullmäktige beslutar införa ersättningsnivåer för biståndsbedömda dagverksamheter för äldre personer. Förslaget innebär inte någon förändring av nuvarande resursfördelningssystem till stadsdelsnämnderna för äldreomsorg.

Dagverksamhet för äldre

Äldre personer som beviljas dagverksamhet har oftast en demenssjukdom där dagverksamheten blir ett viktigt komplement till hemtjänst och/eller avlastning för anhöriga. Insatsen kan beviljas för att skapa trygghet, ge en social samvaro, regelbundna måltider och för att få hjälp att bibehålla funktioner eller hjälpa den äldre att t.ex. vända rätt på dygnet. För att den enskilde ska beviljas dagverksamhet med inriktning mot demenssjukdomar bör en demensutredning vara fastställd. Krav är dock att en demensutredning ska ha initierats.

Utöver dagverksamhet med inriktning mot demenssjukdomar finns också biståndsbedömda sociala dagverksamheter i tio stadsdelar. Dessa verksamheter vänder sig mot en målgrupp av äldre som ofta har fysiska och/eller andra hinder som t.ex. hög ålder, hörsel- och synnedsättningar som gör att de har svårt att delta i de öppna, icke biståndsbedömda, dagverksamheterna. Att bryta isolering är en ofta förekommande orsak till att dessa personer beviljas biståndsbedömda dagverksamheter. För denna målgrupp kan det vara viktigt att få möjlighet till social samvaro, för att t.ex. kunna bo kvar i ordinärt boendet så länge som möjligt.

I de riktlinjer som äldreförvaltningen tagit fram för dagverksamheter för äldre anges följande:

”Biståndsbedömda dagverksamheter är ett viktigt komplement till hemtjänsten. Genom social stimulans och aktivering kan dagverksamheten bryta ensamhet och isolering. Dagverksamheten kan också hjälpa den enskilde att bibehålla psykiska och fysiska funktioner. För anhöriga som vårdar närstående är ofta avlastning i form av dagverksamhet en viktig stödsats. Dagverksamhet är vanligen verksamheter för personer med sjukdom eller funktionsnedsättning som kräver regelbunden tillsyn, träning och social samvaro. Dag-

verksamheter kan ha olika inriktningar, vanligast förekommande är inriktning mot demenssjukdomar.”

Vidare anges i socialtjänstlagen att ”*Socialnämnden bör genom hemtjänst, dagverksamhet eller liknande tjänst underlätta för den enskilde att bo hemma och att ha kontakt med andra*”(3 kap. 6§ första stycket SoL).

Nivån på ersättningen

En av förutsättningarna för de valfrihetssystem som beslutats av kommunfullmäktige, är att det inte får bli kostnadsdrivande. Vid framtagandet av ersättningsnivå har stadsledningskontoret därför sett över nuvarande kostnader för biståndsbedömda dagverksamheter. En beräkning har gjorts utifrån vad som ingår i ersättningen och de kostnader staden idag har för denna verksamhet, baserad på 2007 års kostnad. Stadsledningskontoret har bland annat studerat stadsdelarnas kostnader för dagverksamheter i egen regi, på entreprenad och för köp gjorda hos privata dagverksamheter genom enskilda avtal.

Stadsledningskontoret har även gjort beräkningar för att se hur ett ersättningssystem ska kunna vara likvärdigt för alla utförare oavsett regiform. Hänsyn har bland annat tagits till möjligheten till momsavdrag för kommunala enheter avseende hyra, varor och tjänster. Utöver detta har utredningen även analyserat ersättningen för verksamhets- och lokalytor. Hänsyn har ej tagits till olikheter i kostnader för, till exempel, personalförsäkringstillägg och overhead.

Analys av nuvarande kostnader för dagverksamhet

Köp av platser inom dagverksamheter i augusti 2007 gjordes för 1 267 personer totalt. I augusti 2008 var denna siffra 1 244 personer. Andelen demensplatser på dagverksamheter var 75,7% och andelen platser på sociala dagverksamheter var 24,3%. Antalet faktiska biståndsbedömda närvarodagar var ca 133 000 under 2007. Något ramavtal finns inte idag avseende dagverksamhet i privat regi. Nedanstående beräkningar är exklusive kostnader för resor och lokalhyra.

Kommunala platser

Stadsdelsnämnderna har redovisat kostnaderna för samtliga kommunala dagverksamheter till 45,4 mnkr under 2007. Vid tiden för genomgången uppgick de kommunala utförda dagverksamheterna till 74 procent av stadens totala dagverksamhet. Ersättningen till utförare varierade från 222 kronor upp till 687 kronor per beslutad närvarodag. Medelersättningen för demens var 477 kronor och för social dagverksamhet 396 kronor per beslutad närvarodag. Den lägsta kostnaden hade en social verksamhet på Södermalm. Orsaken var bl.a.

att verksamheten var tänkt för äldre personer som inte hade så stora omsorgsbehov utan behövde få extra stöd att bryta sin isolering. Idag har verksamheten fått en delvis annan brukargrupp och också en något högre ersättning.

Entreprenader

Stadsdelsnämnderna har redovisat kostnaderna för samtliga dagverksamheter som drivs på entreprenad under 2007. Kostnaden uppgick till 17,4 mnkr. Vid tiden för genomgången uppgick entreprenaderna till 26 procent av stadens totala dagverksamhet. Ersättningen till utförare varierade från 339 kronor upp till 635 kronor per beslutad närvarodag. Den genomsnittliga ersättningen för demens var 508 kronor och för social dagverksamhet 505 kronor per beslutad närvarodag.

Genomsnittet för staden totalt var 472 kronor per beslutad närvarodag avseende kommunala platser och dagverksamhet på entreprenad. Det går inte att se något säkert samband mellan antal platser, pris och av stadsdelarna angiven personaltäthet, avseende den ersättning som redovisats för 2007, dvs., det går inte att säga att små verksamheter med få platser generellt har en högre personaltäthet eller tvärtom.

Enstaka platser

Stadsdelsnämnderna köper idag få platser av privata utförare. Idag finns inget ramavtal avseende dagverksamheter för äldre. När stadsdelsförvaltningarna köper en plats sker det på så kallat enskilt avtal. Utredningen har inte haft tillgång till alla uppgifter avseende köp av privat dagverksamhet på stadsdelarna, men i det som framgått skiljer sig priserna mycket i förhållande till egen regi och entreprenad. Priserna innehåller också oftast kostnader för lokaler och resor. Av tolv stadsdelar har fem uppgett att de köpt privat dagverksamhet hos totalt 6 olika privata utförare. Priserna har varierat mellan 547 och 1 645 kronor per beslutad närvarodag (inkl. resor och lokal). Kostnaderna för privata köp av dagverksamhet i staden uppgår till drygt åtta procent av den totala kostnaden för dagverksamheter. Eftersom det är en liten andel av kostnaden får den inte så stor effekt. I de siffror som redovisas avseende medelpriser per beslutad närvarodag och för hyror i staden totalt, ingår inte kostnader eller antal dagar för dessa platser. Däremot finns kostnaderna för dessa köp med i den totala summa som stadsledningskontorets förslag till s.k. ”peng” grundar sig på.

Hyror

Den genomsnittliga hyreskostnaden för social dagverksamhet var 65 kr per närvarodag och för demensverksamhet 85 kr per närvarodag, år 2007. En del verksamheter är insprängda i stadens vård- och omsorgsboenden och andra finns i fristående lokaler. Hyreskostnader hanteras idag centralt på stadsdelsförvaltningarna. Spannet är mellan 0 kr och 480 kr per beslutad närvarodag. Genomsnittskostnaden för lokaler i staden är 80 kr per närvarodag.

Resor

Flera stadsdelar uppger att kostnaderna för resor är mycket belastande. Under 2007 var kostnaden ca 17 mnkr för resor, vilket är 25% utöver den kostnad som staden har för dagverksamheter. Varje stadsdel avropar idag resor från ett centralt ramavtal. Utförarna beställer och samordnar oftast resorna för att de ska bli så effektiva som möjligt. En transport via Samtrans med nuvarande avtal ligger på mellan ca 700-800 kr/dag. Om personen kan förflytta sig själv men ändå är i behov av transport, används taxi. Priset är då ca 160 kr/dag. Nuvarande avtal för resor ska omförhandlas under våren 2010. Finansieringen av resor hanteras idag olika på stadsdelsnämnderna. Vissa stadsdelar finansierar resorna centralt och andra har lagt in kostnaden för resor i ersättningen till utförarna.

Fördelning av kostnader inom stadsdelsnämnderna

Under 2007 fördelades kostnaderna (exkl. resor) för dagverksamheter i egen regi på följande sätt:

- Personalkostnader 80,0 %,
- hyror 11,1 %,
- förbrukningsmaterial 6,5 % samt
- övriga kostnader 2,4 %.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 24 september 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunfullmäktige har beslutat att valfriheten ska öka och att staden ska skapa förutsättningar för att ge invånare så stor valfrihet som möjligt. Inriktningen är att stadens verksamheter, organisation och arbetssätt ska anpassas för att möta stockholmarnas preferenser. Beslut om att valfrihet ska införas inom biståndsbedömda dagverksamheter den 1 juli 2009 fattades av kommunfullmäktige den 29 september 2008.

Stadsledningskontoret föreslår i föreliggande ärende att kommunfullmäktige beslutar införa ersättningsnivåer för biståndsbedömda dagverksamheter för äldre personer, enligt nedan. Förslaget innebär inte någon förändring av nuvarande resursfördelnings-system till stadsdelsnämnderna för äldreomsorg.

Förslag till ersättning

Regiform	Demens	Social
Kommunal regi	490 kr/beslutad dag	448 kr/beslutad dag
Enskild regi	502 kr/beslutad dag	459 kr/beslutad dag

En jämförelse har också gjorts med hur ersättningen ser ut i några grannkommuner, se bilaga 1 (bilaga 2 i utlåtandet).

Ersättningen är framräknad utifrån kostnader och nivåer under 2007. De föreslagna ersättningsnivåerna bygger på genomsnittskostnaden för de olika inriktningarna (demens och social).

Jämförelser har också gjorts av de totala kostnaderna för dagverksamhet i staden för augusti 2007 och augusti 2008. Efter att justeringar gjorts för att antalet platser minskat mellan åren så redovisas en kostnadsminskning med 0,3 % mellan dessa år. Detta gäller totalt för staden vilket innebär att vissa verksamheter sannolikt har ökat sina kostnader och andra minskat.

För att ersättningssystemet inte ska innebära att en större höjning av ersättningen till utföraren ställer krav på beslut om färre timmar för enskilda brukare, men ändå innebära en rimlig balans mellan kvalitetshöjning och behov av årlig effektivisering är förslaget till ersättningsnivåer en total prisuppräknings med 2 % för åren 2008 och 2009.

Ersättningen avser kostnader för omsorgen och ersättningen som föreslås ska gälla för alla utförare. Ersättningen ska omfatta kostnaden för omsorgsinsatsen samt enhetens egen administration. Stadsledningskontoret föreslår också att utföraren ska få ersättning för varje beslutad närvarodag från och med den dag den enskilde, enligt skriftlig överenskommelse (beställning), planerat att börja på verksamheten. Vidare föreslår stadsledningskontoret att ersättning utgår 3 dagar med full ersättning efter avslutad insats. Dubbel ersättning kan erhållas om någon ny person börjar på verksamheter tidigare än dessa dagar.

Vidare har en jämförelse gjorts med andra kommuner avseende ersättning per närvarodag, se bilaga 1. Stadsledningskontoret kan konstatera att både ersättningsnivåerna och verksamheten i dessa kommuner skiljer sig åt och är därför svåra att jämföra.

Hyror

Förslaget innebär att stadsdelarna hanterar hyrorna centralt för utförare i egen regi och för entreprenader.

Utöver ovanstående ersättning föreslås en schablon till privata utförare med 82 kr per närvarodag, för verksamhets- och lokalytor. En stadsdel ska också ha möjlighet att ta ut en avgift på 82 kr per närvarodag för verksamhets- och lokalytor vid försäljning av plats i egen regi eller på entreprenad till annan stadsdel. Vid försäljning till annan kommun kan den faktiska kostnaden tas ut.

Momskompensation

I ersättningen till privata utförare och entreprenörer ingår en momskompensation på 2,5 % för att täcka kommunala utförares möjlighet till momsavdrag avseende hyra, varor och tjänster. Procentsatsen grundar sig på andelen momsbelagda kostnader bokförda på dagverksamheter i kommunal regi 2007.

Resor

Kostnaderna för resor föreslås ska finansieras centralt på stadsdelsförvaltningarna. Förslaget bygger på svårigheten att räkna fram en schablonersättning för dessa kostnader, vilket i sin tur bland annat beror på resornas längd och olika personers behov av transportsätt över tid. Förslaget innebär att varje enskild stadsdelsförvaltning får besluta om hur beställning och samordning av resor på bästa sätt ska organiseras.

Enstaka platser

I ett valfrihetssystem ingår att få en mångfald avseende bl a utförare. Det är därför av intresse att staden tecknar ett ramavtal även kring dagverksamheter för att stimulera en ökning av privata utförare.

Möjlighet att ställa sig i kö

Vid full beläggning på en dagverksamhet föreslår stadsledningskontoret att det ska vara möjligt för den enskilde att ställa sig i kö, för att få en plats på önskad dagverksamhet. Ett köhanteringssystem liknande det som utvecklats för vård- och omsorgsbonden ska införas. Stadsledningskontoret föreslår att stadsdirektören får i uppdrag att utveckla ett köhanteringssystem och besluta om anvisningar för köhantering. Arbetet ska ske i samarbete med äldreförvaltningen.

Effekter av föreslagna ersättningsnivåer

Detta förslag innebär att alla utförare ska ges/få samma ersättning, bland annat för att skapa lika förutsättningar för alla regiformer samt för att äldre personer fritt ska kunna välja dagverksamhet. Det finns en ersättning för demensinriktning och en ersättning för social inriktning. Det har inte bedömts vara så stora skillnader i insatsbehov hos enskilda individer, att det skulle kräva nivåbedömningar av samtliga personer med dagverksamhet. I förslaget konstateras att det finns olikheter i de ersättningsnivåer som gäller idag, men dessa är svåra att ta hänsyn till då det inte går att avgöra fullt ut vad ett högt pris beror på - hög kvalitet eller mindre effektiv verksamhet. Försök till sådana hänsynstaganden skulle kunna innebära att idag effektiva verksamheter skulle missgynnas och mindre effektiva verksamheter gynnas.

För att kunna beräkna effekten av den föreslagna ersättningsnivån som stadsledningskontoret föreslår, har jämförelser genomförts på samtliga dagverksamheter i egen regi eller på entreprenad avseende nuvarande ersättning i förhållande till föreslagen ersättning. Av de 26 verksamheter som har en demensinriktning kommer elva att få en högre ersättning. Motsvarande siffra avseende social inriktning är fem av elva. Små verksamheter med plats för färre än 10 personer kommer i de flesta fall att få en lägre ersättning utifrån det förslag som presenteras i detta ärende. Det är inget som hindrar en liten verksamhet från samverkan med större eller en annan verksamhet för att skapa ökad effektivitet och ökad kvalitet.

Även om resursfördelningssystemet i sig inte förändras i och med valfrihetssystemet, kan förvaltningarnas interna ekonomi påverkas på så sätt att en höjd ersättning till dagverksamhet jämfört med idag ger högre kostnader för stadsdelen och tvärtom. Detta blir å andra sidan alltid följderna när en utförare får högre ersättning, oavsett om det beror på införandet av gemensamma ersättningsnivåer eller på att stadsdelsnämnderna höjer ersättningen för egen del. En kontinuerlig uppföljning bör göras för att följa utvecklingen av det nya systemet.

Bland verksamheter med demensinriktning är det 18 av 26 som har en hyra under 80 kr per beslutad närvarodag och bland verksamheter med social inriktning är motsvarande siffra sju av elva. Enligt ovanstående förslag ska stadsdelarna kunna ta ut den föreslagna schablonersättningen för hyra vid köp mellan stadsdelarna. Detta innebär att stadsdelarna kommer att kunna erhålla extra medel på vissa köp och minskade medel på andra.

Stadsledningskontoret anser att följa utvecklingen av resorna till och från dagverksamheterna. Det är svårt att i förväg se hur den enskildes valmöjlighet påverkar resandet. Störst roll kommer sannolikt kvalitet och inriktning få för den enskilde samt tillgången till en närliggande verksamhet. Få äldre önskar långa resor.

Index

Föreslagna ersättningar gäller från 1/7 2009 till 31/12 2009.

Det index som använts hittills inom äldreomsorg (AKI) kommer att upphöra. Sveriges kommuner och landsting (SKL) har i uppdrag att utarbeta rekommendationer för framtida prisindexering. Stadsledningskontoret följer detta arbete och återkommer med förslag till indexering av ersättningsnivån i samband med budget 2010.

BEREDNING

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret. Ärendet bygger på planering och analys i samarbete med flera parter. Ärendet har behandlats i Cesam.

Ärendet har remitterats till äldrenämnden samt till stadsdelsnämnderna Farsta, Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta och Södermalm. Kommunstyrelsens pensionärsråd informerades om ärendet vid sitt sammanträde den 9 december 2008.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 16 december 2008 att som svar på remissen överlämna detta tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av ledamöterna Berit Kruse m fl (s), Margareta Johansson (v) och Eivor Karlsson (mp), *bilaga 1*.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 24 november 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Äldreförvaltningen ställer sig i huvudsak bakom stadsledningskontorets förslag till "peng" inom dagverksamheter för äldre.

Av ärendet framgår att stadsledningskontoret har gjort jämförelser och beräkningar för att komma fram till föreslagna ersättningar. Stadsledningskontoret har även gjort en bra analys och beskrivning när det gäller effekter av föreslagna ersättningar. Äldreförvaltningen har inga synpunkter på ersättningsnivåerna i sig men hade gärna sett att staden genom "peng" borde ha öppnat upp för möjlighet till en mer flexibel dagverksamhet exempelvis vad gäller öppethållande.

Äldreförvaltningen anser att stadsledningskontorets förslag till hantering och ersättningen för hyror och resor är bra. Stadsledningskontoret har här på ett föredömligt sätt anpassat förslag utifrån konstaterade förutsättningar.

Vid full beläggning på en dagverksamhet föreslår stadsledningskontoret att det ska vara möjligt för den enskilde att ställa sig i kö, för att få en plats på önskad dagverksamhet. Äldreförvaltningen är positiv till förslaget då detta är en viktig del i ett valfrihetssystem.

Äldreförvaltningen håller med stadsledningskontoret att det i ett valfrihetssystem ingår att få en mångfald avseende bl.a. utförare. Därför är det av intresse att staden tecknar ett ramavtal även kring dagverksamheter för att stimulera en ökning av privata utförare.

Slutligen vill äldreförvaltningen instämma i stadsledningskontorets skrivning om att göra kontinuerlig uppföljning för att följa utvecklingen av det nya systemet. Äldreförvaltningen anser att det är extra viktigt med tät och noggrann uppföljning i samband med införande av ett nytt system.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 december 2008 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Gunnar Sandell m fl (s), Malin Larsson (v) och Mats E P Lindqvist (mp), *bilaga 1*.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 17 november 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att förslaget till "peng" inom dagverksamhet för äldre är positivt och instämmer i att kvalitet och inriktning sannolikt kommer att spela en stor roll

för den enskilde i valet av dagverksamhet. Det är svårt att i förväg se hur den enskildes valmöjligheter påverkar resandet och det finns en risk att ansvaret att finansiera resor kan bli kostnadsdrivande. Förvaltningen ställer sig därför positiv till stadsledningskontorets intention att följa utvecklingen av resor till och från dagverksamheterna. Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 december 2008 att förvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av Abebe Hailu m.fl. (s), *bilaga 1*.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 december 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Under förutsättning att kosten är inberäknad i de nivåersättningar som föreslås, har förvaltningen i allt väsentligt inget att invända mot stadsledningskontorets förslag till ersättningssystem avseende dagverksamhet för äldre, som i huvudsak följer det ersättningssystem som är gällande för valfrihet avseende vård- och omsorgsboende. Förvaltningen ser dock med viss oro på hur den enskildes möjlighet att kunna välja dagverksamhet kan komma att påverka kostnaderna för resor, en post som redan idag är stor och som ligger utöver kostnaden för den biståndsbedömda dagverksamheten.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 december 2008 att godkänna förvaltningens svar på remissen om förslag till ”peng” inom dagverksamhet för äldre.

Reservation anfördes av vice ordföranden Ornina Younan (s), ledamöterna Awad Hersi (mp), Jonas Ljungstedt (v), Eva Andersson (s), Rune Olofsson (s) och Azad Hassan (s), *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 november 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd har tagit del av förslag till ersättningssystem för dagverksamheterna för äldre. I stort har nämnden inga synpunkter. Beslutet om valfri-

hetssystemet är redan fattat och det behövs ett bra ersättningssystem som fungerar både för de privata och kommunens egna verksamheter.

Det är viktigt att ett köhanteringssystem tas fram så fort som möjligt. Det ställer till stora problem för alla parter när de administrativa hjälpmedlen inte finns i god tid innan genomförande sker av förändringar.

De föreslagna ersättningsnivåerna har nämnden inga synpunkter på. Däremot ser vi med viss oro på den omständighet att resekostnaderna ligger utanför. Idag när våra verksamheter ligger inom stadsdelens gränser har vi för att klara vår gemensamma ekonomi övergått till att sköta transporterna själva vilket sparar cirka 1 mkr per år. I det fall flera äldre väljer dagverksamheter utanför stadsdelen kommer transportkostnaderna att bli högre. Med det föreslagna ersättningssystemet där stadsdelarna inte kompenseras för detta kommer de ökade kostnaderna att påverka den totala budgeten negativt.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 11 december 2008 att

1. överlämna och återge detta tjänsteutlåtande som svar på remissen till kommunstyrelsen.
2. därutöver anföra följande:

Förvaltningens synpunkter att samma som beställer resor, även ska betala resan har en viktig samordningsaspekt ur kostnadssynpunkt. Dock menar vi att även om samma ersättning utgår för alla regiformer borde den exkluderade reseersättningen även kunna hanteras på ett lokalt, administrativt och effektivt sätt

Reservation anfördes av vice ordförande Jan Forsell m.fl. (s), ledamöterna Birger Jeansson (mp) och Heinz Spira (v), *bilaga 1*.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 november 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen delar stadsledningskontorets uppfattning att förslaget om samma ersättning innebär att alla regiformer får samma förutsättningar att skapa dagverksamhet med god kvalitet. En annan uppfattning som stadsdelsförvaltningen ställer sig bakom är att det ska vara olika ersättningar för dagverksamhet med demensinriktning och social inriktning. När det gäller biståndsbedömningar om beslut om dagverksamhet anser stadsdelsförvaltningen inte heller att det finns så stora skillnader i behovet av insats att det motiverar till flera ersättningsnivåer men att det är av stor vikt att följa utvecklingen av behoven.

Enligt stadsdelsförvaltningens beräkningar kommer kostnaderna för dagverksamheten efter ett införande av den föreslagna ersättningen att ligga i nivå med nuvarande kostnader för stadsdelsnämnden. Kostnaderna för lokaler för dagverksamheter inom stadsdelsområdet förblir oförändrade.

I stadsdelsförvaltningens nuvarande ersättning till dagverksamheter som drivs inom stadsdelsområdet ingår ersättning för resor. För att få den bästa samordningen dels utifrån ett kostnadsperspektiv dels utifrån ett miljöperspektiv är stadsdelsförvaltningens uppfattning att resorna ska beställas av dagverksamheterna. Beställaren av resor bör också vara den som kontrollerar och betalar fakturorna. Resekostnaden innefattar inte enbart resan utan även kostnader för en viss administration.

Valfrihetssystemet kan komma att innebära en ökad profilering av dagverksamheter vilket kan påverka de äldres val av dagverksamhet så att resorna blir längre och dyrare. Kostnadsutvecklingen av resor måste därför noggrant följas upp. Stadsdelsförvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar och återopar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsens pensionärsråd

Kommunstyrelsens pensionärsråd informerades om ärendet vid sitt sammanträde den 9 december 2008.

RESERVATIONER M.M.

Äldrenämnden

Reservation anfördes av ledamöterna Berit Kruse m fl (s), Margareta Johansson (v) och Eivor Karlsson (mp) enligt följande

Självklart ska äldre kunna välja önskad biståndsbedömd dagverksamhet inom ramen för rimliga kostnader. Vi ser därför fördelar med ett enhetligt pris för likartade inriktningar oavsett vem som driver verksamheten, vilket bör ordnas utan pengsystem. Ett enhetligt pris måste kombineras med tydliga kvalitetskrav för att inte vinstdrivande företag ska försämra kvaliteten för att få ut sin vinst. Förvaltningen måste därför ta fram tydliga kvalitetskrav såväl för öppna som biståndsbedömda dagverksamheter oavsett regiform. Det är också viktigt att ersättningsnivåerna inte sänks i förhållande till dagens situation. Uppräkningen med 2 procent från 2007 års nivå är därför för låg, vilket kan medföra sänkt kvalitet.

Det blir tydligt i ärendet att resekostnaderna många gånger kan överstiga kostnaderna för verksamheten, vilket givetvis påverkar biståndsbedömningen. Med lägre resekostnader skulle äldre kunna beviljas fler timmar i biståndsbedömd dagverksamhet.

Vi anser att en utvärdering av det nyligen införda kösystemet inom vård- och omsorgsboenden måste redovisas innan ytterligare ett system införs enligt samma modell.

I takt med att fler äldre bor kvar hemma och även vårdas av anhöriga behövs fler platser i biståndsbedömd dagverksamhet med olika inriktningar. Vi har inget emot en kö, men vill vi att våra äldre verkligen ska få en önskad dagverksamhet måste antalet platser byggas ut. Stimulansbidrag bör därför införas.

Tyvärr har resursbristen inom äldreomsorgen tvingat fram en restriktiv biståndsbedömning där äldre har fått biståndsbeslut omprövade och hänvisats till öppna verksamheter. Staden bör därför förtydliga stadens riktlinjer så att äldres möjlighet att välja dagverksamhet ökar.

De befintliga dagverksamheterna ska finnas kvar i kommunal regi för att säkra valfriheten. Ingen garanti ges i systemet för att kunna välja kommunal verksamhet i sitt stadsdelsområde. Önskemål om privata utförare kan tillgodoses genom ramavtal om enstaka platser.

Vi skulle önska att den borgerliga majoriteten kunde gå från att hantera olika sorters organisations- och formfrågor, till att fokusera på innehållet, kvalitén och verksamheternas ekonomiska förutsättningar. Ständiga organisationsförändringar och personalneddragningar drabbar många äldre och gör att många av dem upplever otrygghet.

Farsta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Gunnar Sandell m fl (s), Malin Larsson (v) och Mats E P Lindqvist (mp) enligt följande

Den av moderaterna med stödpartier införda äldrepolitiken har fokus på valfrihet när ett biståndsbeslut väl är fattat och förbiser därmed behovet av att stärka äldres rättigheter

enligt socialtjänstlagen. Kärnfrågan är inte ett systemskifte enligt marknadens principer utan möjligheten till en generös biståndsbedömning för dagverksamhet i den omfattning som äldre invånare behöver.

Tyvärr har resursbristen inom äldreomsorgen tvingat fram en restriktiv biståndsbedömning där äldre har fått biståndsbeslut omprövade och blivit hänvisade till öppna dagverksamheter. I en del fall har äldre fått omfattningen reducerad till bara en dag i veckan. I takt med att fler äldre bor kvar hemma och även vårdas av anhöriga behövs fler platser i biståndsbedömd dagverksamhet med olika inriktningar.

Självklart är också utbyggnaden av sociala mötesplatser positiv men kan inte ersätta en biståndsbedömd verksamhet för dem som har större behov. Det är viktigt att staden tar ansvar och har medarbetare även i de öppna verksamheterna, så att dagverksamheten inte står och faller med ideella krafter.

Självklart ska äldre kunna välja önskad biståndsbedömd dagverksamhet inom ramen för rimliga kostnader. Vi ser därför fördelar med ett enhetligt pris för likartade inriktningar oavsett vem som driver verksamheten, detta kan ordnas utan pengsystem! Ett enhetligt pris måste dock kombineras med tydliga kvalitetskrav för att inte vinstdrivande företag ska försämma kvaliteten för att få ut sin vinst. Det är även viktigt att följa upp verksamheten.

Möjligheten att köa till önskad dagverksamhet, även i annat stadsdelsområde än det egna, är fullt rimlig, men om det ska vara meningsfullt med en kö behöver antalet platser byggas ut. Önskemål om alternativa utförare kan tillgodoses genom ramavtal om enstaka platser. Stadsdelsnämnderna ska själva bestämma om de har behov att upphandla privat driven verksamhet. De befintliga dagverksamheterna behöver finnas kvar i kommunal regi för att säkra valfriheten. Den upphandling av entreprenader som ingår i de borgerliga valfrihetssystemen hotar valfriheten eftersom alla verksamheter då kommer att övergå i privat drift. Ingen garanti ges i det föreslagna systemet för att kommunala verksamheter ska finnas kvar.

Inflytandet över innehållet i verksamheterna behöver också stärkas. Ett ökat inflytande kan säkras genom tydligare riktlinjer, utbildning av medarbetare, aktiv information om äldres rättigheter, stöd till äldre som saknar anhöriga eller har svårt att tala för sig, ökad hjälp att överklaga samt stark intern kontroll av att riktlinjerna efterlevs.

Vi skulle önska att moderaterna med stödpartier kunde gå från att hantera olika sorters organisations- och formfrågor, till att fokusera på innehållet, kvalitén och verksamheternas ekonomiska förutsättningar. Ständiga organisationsförändringar och per-

sonalneddragningar drabbar många äldre och gör att många av dem upplever otrygghet.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Abebe Hailu m.fl. (s) enligt följande

Den borgerliga äldrepolitiken har fokus på valfrihet när ett biståndsbeslut väl är fattat och förbiser behovet av att stärka äldres rättigheter enligt socialtjänstlagen. Kärnfrågan är inte ett systemskifte enligt marknadens principer utan möjligheten till en generös biståndsbedömning för dagverksamhet i den omfattningen som våra äldre behöver.

Tyvärr har resursbristen inom äldreomsorgen tvingat fram en restriktiv biståndsbedömning där äldre har fått biståndsbeslut omprövade och blivit hänvisade till öppna dagverksamheter. I en del fall har äldre fått omfattningen reducerad till bara en dag i veckan. I takt med att fler äldre bor kvar hemma och även vårdas av anhöriga behövs fler platser i biståndsbedömd dagverksamhet med olika inriktningar.

Självklart är också utbyggnaden av sociala mötesplatser och dagverksamheter positiv men kan inte ersätta en biståndsbedömd verksamhet för dem som har större behov. Det är viktigt att staden tar ansvar och har anställd personal även i de öppna verksamheterna, så att dagverksamheten inte står och faller med ideella krafter.

Självklart ska äldre kunna välja önskad biståndsbedömd dagverksamhet inom ramen för rimliga kostnader. Vi ser därför fördelar med ett enhetligt pris för likartade inriktningar oavsett vem som driver verksamheten, vilket kan ordnas utan pengsystem. Ett enhetligt pris måste dock kombineras med tydliga kvalitetskrav för att inte vinstdrivande företag ska försämra kvaliteten för att få ut sin vinst.

Möjligheten att köa till önskad dagverksamhet, även i annat stadsdelsområde än det egna, är fullt rimlig, men om det ska vara meningsfullt med en kö behöver antalet platser byggas ut. Önskemål om alternativa utförare kan tillgodoses genom ramavtal om enstaka platser. De befintliga dagverksamheterna behöver finnas kvar i kommunal regi och utvidgas för att säkra valfriheten. Den upphandling av entreprenader som ingår i de borgerliga valfrihetssystemen hotar i själva verket valfriheten eftersom alla verksamheter då kommer att övergå i privat drift. Ingen garanti ges i det föreslagna systemet för att kommunala verksamheter ska finnas kvar.

Inflytandet över innehållet i verksamheterna behöver också stärkas. Ett ökat inflytande kan säkras genom tydligare riktlinjer, utbildning av personal, aktiv information om äldres rättigheter, stöd till äldre som saknar anhöriga eller har svårt att tala för sig, ökad hjälp att överklaga samt stark intern kontroll av att riktlinjerna efterlevs.

Vi skulle önska att den borgerliga majoriteten kunde gå från att hantera olika sorters organisations- och formfrågor, till att fokusera på innehållet, kvalitén och verksamheternas ekonomiska förutsättningar. Ständiga organisationsförändringar och personalneddragningar drabbar många äldre och gör att många av dem upplever otrygghet

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Ornina Younan (s), ledamöterna Awad Hersi (mp), Jonas Ljungstedt (v), Eva Andersson (s), Rune Olofsson (s) och Azad Hassan (s) enligt följande

Förslag till beslut

1. att delvis bifalla förvaltningens förslag
2. att utvärdera det nyligen införda köhanteringssystemet inom äldreomsorgen innan det blir aktuellt att införa pengsystem inom dagverksamhet för äldre.
3. att stadsdelarna centralt kompenseras för resekostnaderna som ligger utanför den enskilda stadsdelens gräns
4. att därutöver anföras följande

Självklart ska äldre kunna välja önskad biståndsbedömd dagverksamhet inom ramen för rimliga kostnader. Vi ser därför fördelar med ett enhetligt pris för likartade inriktningar oavsett vem som driver verksamheten, vilket bör ordnas utan pengsystem. Ett enhetligt pris måste kombineras med tydliga kvalitetskrav för att inte vinstdrivande företag ska försämra kvaliteten för att få ut sin vinst. Förvaltningen måste därför ta fram tydliga kvalitetskrav såväl för öppna som biståndsbedömda dagverksamheter oavsett regiform. Det är också viktigt att ersättningsnivåerna inte sänks i förhållande till dagens situation. Uppräkningen med 2 procent från 2007 års nivå är därför för låg, vilket kan medföra sänkt kvalitet.

Det blir tydligt i ärendet att resekostnaderna många gånger kan överstiga kostnaderna för verksamheten, vilket givetvis påverkar biståndsbedömningen. Med lägre resekostnader skulle äldre kunna beviljas fler timmar i biståndsbedömd dagverksamhet.

Vi anser att en utvärdering av det nyligen införda kösystemet inom vård- och omsorgsboenden måste redovisas innan ytterligare ett system införs enligt samma modell.

I takt med att fler äldre bor kvar hemma och även vårdas av anhöriga behövs fler platser i biståndsbedömd dagverksamhet med olika inriktningar. Vi har inget emot en kö, men vill vi att våra äldre verkligen ska få en önskad dagverksamhet måste antalet platser byggas ut. Stimulansbidrag bör därför införas.

Tyvärre har resursbristen inom äldreomsorgen tvingat fram en restriktiv biståndsbedömning där äldre har fått biståndsbeslut omprövade och hänvisats till öppna verksamheter. Staden bör därför förtydliga stadens riktlinjer så att äldres möjlighet att välja dagverksamhet ökar.

De befintliga dagverksamheterna ska finnas kvar i kommunal regi för att säkra valfriheten. Ingen garanti ges i systemet för att kunna välja kommunal verksamhet i sitt stadsdelsområde. Önskemål om privata utförare kan tillgodoses genom ramavtal om enstaka platser.

Vi skulle önska att den borgerliga majoriteten kunde gå från att hantera olika sorters organisations- och formfrågor, till att fokusera på innehållet, kvalitén och verksamheternas ekonomiska förutsättningar. Ständiga organisationsförändringar och per-

sonalneddragningar drabbar många äldre och gör att många av dem upplever otrygghet.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordförande Jan Forsell m.fl. (s), ledamöterna Birger Jeansson (mp) och Heinz Spira (v) enligt följande

Vi föreslår nämnden

att som svar på remissen avstyrka föreliggande förslag till "peng" inom dagverksam

heter för äldre samt

att därutöver anför följande

När det gäller dagverksamhet för äldre har resursbristen inom äldreomsorgen tvingat fram en restriktiv biståndsbedömning där äldre har fått biståndsbeslut omprövade och blivit hänvisade till öppna dagverksamheter. I en del fall har äldre fått omfattningen reducerad till bara en dag i veckan. I takt med att fler äldre bor kvar hemma och även vårdas av anhöriga behövs fler platser i biståndsbedömd dagverksamhet med olika inriktningar.

Utbyggnaden av sociala mötesplatser är positiv men kan inte ersätta en biståndsbedömd verksamhet för dem som har större behov. Det är viktigt att staden tar ansvar och har anställd personal även i de öppna verksamheterna, så att dagverksamheten inte står och faller med ideella krafter.

Självklart ska äldre kunna välja önskad biståndsbedömd dagverksamhet inom ramen för rimliga kostnader. Vi ser därför fördelar med ett enhetligt pris för likartade inriktningar oavsett vem som driver verksamheten, vilket kan ordnas utan pengsystem. Vi delar dock stadsdelsnämndens pensionärsråds uppfattning att innan man fastställer nivå på "peng" behöver en ordentlig analys göras av olika individuella behov när det gäller omfattning av dagverksamheten. Med en enda schabloniserad medelnivå riskerar man att resurskrävande brukare inte blir "lönsamma". Ett enhetligt pris måste dock kombineras med tydliga kvalitetskrav för att inte vinstdrivande företag ska försämra kvaliteten för att få ut sin vinst.

Möjligheten att köa till önskad dagverksamhet, även i annat stadsdelsområde än det egna, är fullt rimlig, men om det ska vara meningsfullt med en kö behöver antalet platser byggas ut. Önskemål om alternativa utförare kan tillgodoses genom ramavtal om enstaka platser.

Stadsdelsnämnderna ska själva bestämma om de har behov att upphandla privat driven verksamhet. De befintliga dagverksamheterna behöver finnas kvar i kommunal regi för att säkra valfriheten. Den upphandling av entreprenader som ingår i de borgerliga valfrihetssystemen hotar i själva verket valfriheten eftersom alla verksamheter då kommer att övergå i privat drift. Ingen garanti ges i det föreslagna systemet för att kommunala verksamheter ska finnas kvar.

Inflytandet över innehållet i verksamheterna behöver också stärkas. Ett ökat inflytande kan säkras genom tydligare riktlinjer, utbildning av personal, aktiv information om äldres rättigheter, stöd till äldre som saknar anhöriga eller har svårt att tala för sig, ökad hjälp att överklaga samt stark intern kontroll av att riktlinjerna efterlevs.

Vi skulle önska att den borgerliga majoriteten kunde gå från att hantera olika sorters organisations- och formfrågor, till att fokusera på innehållet, kvalitén och verksamheternas ekonomiska förutsättningar. Ständiga organisationsförändringar och personalneddragningar drabbar många äldre och gör att många av dem upplever otrygghet.

Stadsledningskontoret konstaterar i sitt tjänsteutlåtande att med deras förslag till nivå på "peng" så kommer små verksamheter med plats för färre än 10 personer i de flesta fall få en lägre ersättning. Man anser att det finns ingenting som hindrar en liten verksamhet från samverkan med större eller annan verksamhet för att skapa ökad effektivitet och ökad kvalitet.

Vi konstaterar också i likhet med pensionärsrådet att den målgrupp det här i huvudsak rör sig om, nämligen dementa personer, inte klarar stora grupper. För gruppboende är till exempel lämplig gruppstorlek för ett boende 7-8 personer. Att mot den bakgrunden förutsätta att samverkan med större eller annan verksamhet skulle kunna ge ökad kvalitet ifrågasätter vi starkt.